

ditugu». Uzbekistan, Andoain, Kolonbia, Bolivia, Mongolia, Senegal, Maroko, Sahara, Ekuador, Extremadura... Toki askotako emakumeek bizitu izan dute eta bizi dute Andre kalea, eta horiek guztiek izan dute beren tokia proiektuan, beren herrietako dantza tradizionalak ekarri baitituzte bertara. «Hernanin bada migratzaileak biltzen dituen elkarte bat, Amher izenekoa, eta horri esker emakume migratzaile askok badute elkarren berri. Hori abantaila handia izan da guretzat, konfiantza giro bat sortzen lagundu digulako. Egia esan, sekulakoa izan da emakume horiek gurekin izan duten jarrera. Larunbat arratsaldetan grabatu dugu beren zatia, gehienek astean zehar ezin zutelako lana zela-eta. Eta sekulakoa izan da larunbat arratsaldetan, beren jai egunean, gurekin biltzeko eta lan egiteko agertu duten borondatea», nabarmendu dute.

PROIEKTUA GAINDITU DUEN SENTIMENDUA
Andre kalearen proiektuak proiektuaren beraren mugak gainditu eta bizitza propioa hartu du, bere kabuz ibili da bilera, txosten eta estrategietatik harago. «Ikus-entzunezkoaren zati bat grabatzeko 200 emakume baino gehiago bildu genituen goiz batean Andre kalean. Erantzuna sekulakoa izan zen. Belaunaldi desberdinetako emakumeak bertaratu ziren, erabat ilusionatuta eta hunkituta. Iruditu zaigu herrian sortu

«Ikus-entzunezko piezaz gain, Andre kalean iturri bat jarriko dugu, kondairaren eta hiru pertsonaien berri jasoko duena. Kalandriatik garrantzitsu jotzen zuten kalean aztarna fisiko bat jartzea eta iturria aproposa iruditu zaigu»

den giroak proiektua bera gainditu duela. Emakume horiek oso eskertuta agertu zaizkigu, oso ondo pasatu dutela adierazi digute. Sekulakoa izan da», esan dute sortzaileek.
Normala denez, Hernanin irrikaz daude Señora Polaroiškaren lana ikusteko. «Oraindik data zehatzik ez dugu, baina espero dugu abenduan barna Tabakaleran lehen emanaldia egitea. Tabakalerarako hiru pantailatan banatutako ikus-entzunezkoa prestatzen ari gara, osatu dugun kondaira eta hiru pertsonaien deskribapena jasoko dituen. Gero, bestelako muntaia bat ere prestatuko dugu, pantaila bakarrean ikusteko modukoa, eta hori Hernanin aurkeztuko dugu, urtarrilean segur aski», aurreratu dute Arenzanak eta Ibarretzek.

KALEAN BETIRAKO AZTARNA BAT
Kalandria taldeak hasieratik adierazi dio Polaroiškari kalean aztarna fisiko bat uzteko beharra, denboran iraungo duena. «Andre kalean iturri bat jartzeko proposamena egin genien, espresuki kale horretarako sortutako iturri bat, kondairaren berri eta sortu ditugun hiru pertsonaien berri jasoko duena. Hor dago Andre kalean arropa garbitzaileak aritzen zirenaren kontaketa, hor dago Leokako garbitegia, uraren joan-etorria, ahozko transmisioaren jariora... eta iruditu zitzaigun egokia izan zitekeela Andre kalea iturri batekin eta urarekin

lotzea. Gainera, garrantzitsua iruditzen zitzaigun herriarrek erabiliko zuten zerbait izatea. Hortik iturriaren ideia». Polaroiškak sinbolo bat ere sortu dio Andre kaleari: triangelua. «Kondaira eta bertako hiru pertsonaiak biltzen ditu triangeluak, hirukiak. Hiru ertz, hiru pertsonaia, hiru garai: lehena, oraina eta geroa». Triangeluak esanahi asko dauzka, bere posizioaren eta kolorearen arabera. Esaterako, punta beheantze daukan triangeluak ilargiarekin dauka lotura, emearen hasierarekin, umetokiarekin, jainkosarekin... eta uraren sinbolo alkimikoa ere bada. Bestetik, punta beheantze duen triangelu beltza Bigarren Mundu Gerran kontzentrazio esparruetan zeuden emakume «asozialekin» lotzen zen, inposatutako genero rola betetzen ez zituztenekin. «Asko gustatzen zaigu triangeluaren ideia hori eta iturri horretan presentzia izango du. Segur aski iturriaren botoia hiruki hori izango da», agertu dute.
«Gure ametsa, benetan gustatuko litzaigukeena, hemendik urte edo hamarkada batzuetara neska-mutikoei iturri horretatik ura edan, kondaira irakurri eta garai batean Hernanin bizi ziren hiru emakume horien inguruan hitz egitea litzateke, benetan existitu ziren edo ez jakin gabe. Auskalo, nork daki. Guregana iritsi diren kondaira zenbaitek ere auskalo ze bide egin duten, ezta?», bukatu dute.

Gorputzak

Mirari Martiarena

Maite eta Irati, ama-alabak, topatu nituen orain gutxi mendian paseoan. Eguraldi ona aprobe-txutzen ari ziren galdetu nien eta amak baietz, baina 4 urteko alabari komeni zitzaiola ez gizentzeko ibiltzea esanez bukatu zuen esaldia.
Nora, sekulako ezularekin eraman du aitak medikuarengana. Sendagileari sintomak azaldu dizkio. Hark, betaurreko gaintetik goitik behera begiratu dio 6 urteko umeari eta bere adinerako gehiegi pisatzen duela bota dio.
Saioaren gurasoak kezkatuta sumatu ditut. Astebete da eskolara joan nahi ez duela. 9 urteko alabari ikaskideek iseka egiten omen diote gizena dagoelako. “Potola” deitzen diote aukera duten bakoitze-

an, eta ez, normala den bezala, ez du eskolara joan nahi. Gurasoei behin eta berriz eskatu die dieta bat egin nahi duela, argaldu egin nahi duela. Beste neskatoak bezalakoa izan nahi duela esanez egiten du negar.
Nagore soinketako orduan igerilekura joan behar den bakoitzean gaixorik jartzen da. Gaur ere gurasoen sinadura faltsuarekin entregatu du oharra eskolan. Ez du besteen aurrean bainujantzian azaldu nahi. Ez du entzun nahi uretara salto egin behar duenean igerilekuko ura hustuko duela algar artean.
Garazi, ohiko dendetan koloretako bularretakoak erosi ezin dituen nerabea, negarrez atera da ortopedia dendatik. 140 tailako bularretakoak erosi behar izan

baititu titiak ez erortzeko eta bizkarreko minik ez izateko. Eta buruari zin egin dio, 18 urte egin eta dirua aurreztu bezain pronto bularrak txikitzeko operazioa egingo duela.
Eguneroko gertakizun txiki hauek beraien motxiletan gordetzen joango dira Irati, Nora, Saioa eta Garazi guztiak. Beste en begientzat eder eta polit izateko erremintaz beteko dituzte motxilak benetan nor diren eta zer diren ahaztuta.
Inor ez da bere gorputza gorrotatuz jaiotzen, baina zoritxarrez gure jendarteak horretan irakasten du. Bizitzaren zati handiena gure burua onartu gabe pasatzen dugun emakumeak gara, ispilu aurrean benetan gure burua ikustea eta maitatzea lortzen dugun arte. •